Farklılıkların Buluşmasında Bediüzzaman Said Nursi'nin Rolü

Birliğe, dirliğe, kardeşliğe, dostluğa, sevgiye, dayanışmaya, kenetleşmeye, barış, saadet ve selamet içinde yaşamaya, tek kelimeyle dünyayı bir nevi Cennete çevirmeye yönelik prensipleri ortaya koyan, anlatan, savunan Bediüzzaman'ın en önemli hedeflerinden biri de insanlığın bu ortak noktada buluşmasıydı. Bu hususta düşüncelerini üç basamak halinde değerlendirmek mümkündür.

Birinci basamak: Hangi din, inanç ve düşüncede olursa olsun insanlar birbirlerine tahammül ve müsamaha ile bakmalı; inanç, düşünce ve yaşayışlarına baskı yapmamalıdırlar. Kur'an'ın, din ve vicdan hürriyetinin şemsiyesi olan, "Dinde zorlama yoktur"1 ayeti ve benzerlerinde ortaya konulan ölçü, bugün genelde Batı tarzı laikliğin de kabul ettiği bir anlayış. Bu çerçevede insanlık farklılıklara rağmen birlikte yaşamayı başaracaktır.

Bediüzzaman, kaleme aldığı Uhuvvet Risalesi'nde barış içinde yaşamanın bir ölçüsünü Hafız-ı Şirazi'den naklettiği şu mealdeki beyitle ortaya koyar:

"İki cihanın rahat ve selametini iki harf tefsir eder, kazandırır: Dostlarına karşı mürüvvetkarane [insanlığa yakışır tarzda] muaşeret ve düşmanlarına sulhkarane muamele etmektir."

İkinci basamak: İnsanlığın geneli tarafından kabul edilen hak, hukuk, özgürlük, adalet ve barış gibi bir kısım unsurlara, insani değer ve faziletlere sahip çıkmak; anarşi, terör, yıkıcılık, tahribata karşı ortak tavır almak.

İnsanlık yaratılışı gereği mutlaka gerçekleri, hak ve hakikati arayacak ve her türlü şerrin kaynağı olan inançsızlık girdabından kurtulacaktır.

Bediüzzaman, beşerin, özellikle medeniyet fenlerinin ikazlarıyla uyandığını, insanlığın mahiyetini anladığını, onun için de dinsiz ve başıboş kalamayacağını, en dinsizinin de dine iltica etmeye mecbur olduğunu söyler.

Çünkü yaratılışı bunu gerektirmektedir. Aciz, hadsiz musibetlere maruz, inciten harici ve dahili düşmanlara karşı bir istinat noktasına ihtiyacı vardır. Fakirdir, buna rağmen hadsiz ihtiyaçlara ve sonsuza kadar uzanan arzulara sahiptir. Onca musibetten kurtaracak, ihtiyaçlarını karşılayacak, meded verecek, elinden tutacak birine muhtaçtır. Onun için kainatın Sanatkarını tanımak, Ona ve ahirete iman etmekten başka yapabileceği birşey yoktur.2

Helaket ve felaketlerle dolu çağda bulunuşu da onu anarşi, tahrip, yakıp yıkma, keşmekeş ve katillere davetiye çıkaran, insani değerleri alt üst eden inaçsızlığa, yani ahirzamanın en dehşetli hadisesi olan Deccalizmin tahribatına karşı tavır almaya itmektedir. İnsanlık ister istemez insani değerleri yerle bir eden anarşi, terör ve her türlü şerre karşı inanca sığınacak, inanç etrafında kenetlenme ihtiyacını duyacaktır. Bu dehşetli, büyük ve korkunç tehlikeye Müslümanların tek

başlarına karşı koymaları mümkün değildir. Hıristiyanların dindar ruhanileriyle dahi birleşip bir set germeye muhtaçtırlar. Bundan dolayı Bediüzzaman bütün inananları birlik ve beraberliğe çağırır. Bu müthiş yangının ancak ittifakla söndürülebileceğini söyler.

İşte İsa Aleyhisselamın ahirzamanda yeryüzüne gelip şerre menbalık eden Deccalı öldürürken bu konuda Müslümanlarla ittifaka girmesi3 bunun içindir. Konuyla ilgili bir çok hadis-i şerif vardır. Bediüzzaman, bu tip hadisleri izah etmekte, tabiatçılık ve maddecilikten doğan Nemrudane bir cereyanın Uluhiyeti inkar edecek dereceye geleceğini ve pek kuvvetli göründüğü bir zamanda Hz. İsa'nın manevi şahsiyetinden ibaret olan hakiki İseviliğin rahmet-i İlahiye semasından inecegini, bugünkü Hıristiyanlığı hurafe ve tahriflerden arındıracağını, Hıristiyanlığın bir nevi İslamiyete inkılap edecegini, Kur'an'a tabi olacağını belirtirken bu birleşme ve dayanışmaya dikkat çekmektedir.4

Bediüzzaman, boğuşmaların, medeniyetin menbaı olan Avrupa'da iki Cihan Savaşının verdiği zarardan daha çok deccalane bir vahşeti doğurduğunu belirtirken de bu noktaya parmak basmakta, ona ancak Hıristiyanların hakiki dinlerini hareket düsturu kabul etmeleri ve alem-i İslamla ittifak etmeleriyle dayanabileceklerini belirtmektedir.5

Bu hususa birçok mektubunda tahşidat yapar Bediüzzaman. Hiçbir kayıt tanımayan küfr-ü mutlakın, inkarcılığın hücum ettiği böyle bir dönemde ehl-i iman değil sadece Müslüman kardeşleriyle, Hıristiyanların dindar ruhanileriyle ittifak ettikleri gibi ihtilaf meselelerini nazara almamalı ve niza etmemelidirler.6

Herkesin heyecan ve endişeye kapıldığı bu şaşırtıcı zamanda imanı bulunan hiçbir kimse, dalalet fırkalarından bile olsa kimseyle uğraşmamalı, Allah'ı tanıyan, Hıristiyan bile olan kimselerle tartışma konusu olan meseleleri gündeme getirmemeli, münakaşa vesilesi yapmamalıdır.7

Evet, bu deccalane dehşetli küfür ve zulüm karşısında dayanmak o kadar zordur ki, ittifaktan başka bir şekilde karşısında durulamaz. Nice masum ve mazlum ezilir gider.

Bu felakette ölen masum ve mazlumlar da mükafatsız kalmazlar. Kışın şiddetli soğuğu yanında manevi ve şiddetli bir soğuk ve musibetlerden gelen felaketler, helaketler, sefaletler ve açlıkların boşa gitmediğini, manen birçok kazançlar sağladığını belirten Bediüzzaman, böyle semavi musibetler altında ölen masumların bir nevi şehadete eriştiklerini, on beş yaşına kadar olup da ölenlerin hangi dinden olurlarsa olsunlar şehit hükmünde olduklarını belirtir. On beş yaştan yukarı olanların ise eğer masum ve mazlum iseler mükafatlarının büyük olacağını, ahirzamanın bir nevi fetret dönemini yaşayan Hz. İsa'ya mensup Hıristiyanların mazlumlarının çektikleri felaketlerin onlar için bir nevi şehadet oldugunu ifade eder.8

Üçüncü basamak: İslam'ın ortak değerlerinde buluşma. Her felaketi bir saadet takip ettiği gibi Deccalizmin felaket ve helaketini bir gül devri takip edecektir. Her kıştan sonra bir baharın, her geceden sonra bir sabahın gelmesi gibi insanlığın da bir sabahı olacağını belirten Bediüzzaman,9 herkeste hak dini bulmak için uyanan meyli, istikbalde insanlığın fıtri dininin İslamiyet olacağına güzel bir başlangıç olarak görmektedir.10

İnsanlık öylesine hakka yönelecektir ki, yıllardır ateizmin babalığını yapan Rusya dahi bu hakikatlere teslim olmaktan kendini alamayacaktır. Şöyle der Bediüzzaman: "Kat'iyen dinsiz bir millet yaşamaz, Rus da dinsiz kalamaz. Geri dönüp Hıristiyan da olamaz. Olsa olsa küfr-ü mutlakı kıran ve hak ve hakikate dayanan ve hüccet ve delile istinad eden ve aklı ve kalbi ikna eden Kur'an ile müsalaha veya tabi olabilir."11

Evet, ona göre insanlık er-geç bu ortak noktada buluşacaktır. Der ki: "Hayır ve hak din istikbalde mutlak galebe edecektir. Ta ki, nev-i beşerde dahi sair neviler gibi hayır ve fazilet galib-i mutlak olacak."12

Hayır ve hakkı bünyesinde bulunduran en mükemmel inanç sistemi hiç şüphesiz İslam'dır. Doğru, hak ve hakikati araştırma meyli, insanlık sevgisi ve insafla mücehhez ilmin13 iyilik, güzellik ve tüm insani değerlerle dolu İslam'ın güzel meziyetlerinden istifade etmemesi ise mümkün değildir.

İnsanlık madem ki, sürekli tekamül halindedir, er-geç bunları bulacaktır. İnançsızlığın dehşetini kavrayan insanlık, inandıklarının doğru, gerçek, ruh ve kalbi doyurucu olmasını da arayacak, sonunda huzuru ve saadeti İslam'ın ter ü taze

esaslarına sığınmakta bulacaktır.

İnsan yeryüzünün halifesidir. Halife oluşu Allah'ın vekili olarak Onun adına yeryüzünde hükmetmesi, Onun kanun ve emirlerini uygulamakla görevli olması demektir.

Bunun yolu ise bilgiden geçer. İslamın ilk emrinin "Oku!" ile başlaması yapılacak her işin, uygulamaya konulacak her icraatın temelinde ilim olması, İslam binasının ne kadar sağlam bir temele oturduğunu gösterir.

Bediüzzaman, "Cenab-ı Hakk'ın arzında beşerin halife olması, Allah'ın hükümlerini icra ve kanunlarını tatbik etmesi içindir. Bu ise tam bir ilme mütevakkıftır"14 derken bu önemli gerçeğe dikkat çeker.

İlim ve fenle yoğrulan insanlık bu gerçeği görecektir. Aklın da gereği budur. Onun için Bediüzzaman'ın, "Akıl ve ilim ve fen hükmettiği istikbalde, elbette bürhan-ı akliye istinat eden ve bütün hükümlerini, akla tesbit ettiren Kur'an hükmedecek"15 demesi bundandır.

İlcaat-ı zamana, dünyanın ve insanlığın gidişatına bakan düşünür, ilim adamı ve sosyologlar da bu hükme varırlar. 20. yüzyılın madde ve inançsızlık asrı olduğunu söyleyen Fransız düşünür Andre Malraux, "21. asır ya din ve maneviyat asrı olur ya da hiç olmaz"16 derken, "Allah kainatı yaratırken zar atmamıştır," "Kur'an-ı Kerim, kainat sırrını sinesinde toplayan müsbet ilimler hazinesidir" gibi önemli tespitlerin sahibi ünlü fizikçi Einstein yine gelişmelere ve insanlığın temayülüne bakarak, "İstikbalin dini İslamdır"17 derken Bediüzzaman'ın daha yüzyılın başında iken koyduğu bu tesbitini doğrularlar.

Kur'an, on dört asır önce ehl-i kitabı ortak bir noktaya davet etmiş, tek Allah'a imanda buluşmaya çağırmıştı.18 Bu davet o ve daha sonraki dönemlerde gerektiği gibi makes bulamadı. Ama insanlığın kemale erdiği, belli noktalara geldiği günümüzde bu ortak noktada buluşma daha kolay olmaktadır.

Vatikan'ın Müslümanlarla Münasebetler Bölümü eski Başkanı Micheal Lelong'un "Eğer Allah İsteseydi" ismiyle Türkçemize de çevrilen kitabında "Biz Hz. Muhammed'e de (a.s.m.) inanıyoruz" deme noktasına gelmesi artık şaşırtıcı olmaktan çıktı. Demek kilise dün en büyük düşman olarak gördüğü Hz. Muhammed'e (a.s.m.) inandığını bugün açıkça söyleyebelecek bir noktaya gelmiştir. Yapılan anketlerde de papazların bir çoğunun Hz. Muhammed'in (a.s.m.) peygamberliğini kabul ettikleri görülmektedir.

Evet, yapısı, yaratılışı gereği öğrenmeye muhtaç olan insanoğlu sonunda nihai, mükemmel değişmez bu gerçeklerle yüzyüze geliyor, insanlık ortak bir noktada buluşuyor.

Bunlardan biri insan hak ve hürriyetlerinin büyük ölçüde hükmettiği demokratik esaslar etrafında buluşması idi. Bunda dünya nerdeyse ittifak halinde. İnanç noktasında da tevhide yanaşıyor, onun etrafında halkalanıyor.

Evet, farklılıklar yavaş yavaş tevhidde, İslam'da buluşuyor.

İslam'ın ahirzamanda maddeten ve manen en büyük güç olarak kendini göstermeye başlaması da bu ittifakta önemli rol oynuyor. Hz. Mehdi'nin riyasetini yaptığı İslamiyetin o harika hakikatleri ve üstün hakimiyeti dünyaya Kıyamet öncesi ikinci bir Asr-ı Saadeti yaşatma imkanı sağlamaya başlıyor.

Bediüzzaman bu konuda kesin kanaat sahibi ve son derece ümitlidir. Asırların manevi sorumlularının hazır bulunduğu manevi bir mecliste dile getirilen ortak kanaati şöyle seslendirir:

"Şu istikbal inkılab-ı içinde en yüksek gür sada İslam'ın sadası olacaktır."19

Bediüzzaman'ın, yüzyılın başlarında Şam Emevi Camiinde okuduğu, İslamiyetin hakikatlerinin hem manen, hem maddeten terakki edeceğini dile getirdiği hutbede serdettiği şu tespitler de bunu açıkça ifade eder:

"İstikbal yalnız ve yalnız İslamiyetin olacak ve hakim hakaik-i Kur'aniye ve imaniye olacak."20

“Avrupa ve Amerika İslamiyetle hamiledir. Günün birinde bir İslami devlet doğuracak.”21

“Maddeten İslamiyet’in terakkisinin kuvvetli sebepleri gösteriyor ki, maddeten dahi İslamiyet istikbale hükmedecek.”22

“İnşaallah istikbaldeki İslamiyetin kuvvetiyle medeniyetin mehasini galebe edecek, zemin yüzünü pisliklerden temizleyecek, sulh-u umumiyi de temin edecek.”23

“Her kıştan sonra bir bahar, her geceden sonra bir sabah olduğu gibi nev-i beşerin dahi bir sabahı, bir baharı olacak inşaallah. Hakikat-i Islamiyetin güneşi ile, sulh-u umumi dairesinde hakiki medeniyeti görmeyi Rahmet-i İlahiyeden bekleyebilirsiniz.”24

“Herhalde çabuk Kıyamet kopmazsa, hakaik-i İslamiye beşeri esfel-i safilin derece-i sükutundan kurtarmaya ve ruy-i zemini temizlemeye ve sulh-u umumiyi temin etmeye vesile olmasını Rahman-ı Rahimin rahmetinden niyaz ediyoruz ve ümit ediyoruz ve bekliyoruz.”25

Evet, insanlık er-geç İslam’ın ortak değerleri ertafında birleşecektir.

Dipnotlar

1. Bakara Suresi: 256.

2. Hutbe-i Şamiye, s. 31.

3. Müslim, 1:131; Müsned, 3:107, 201, 268.

4. Mektubat, s. 60.

5. Emirdağ Lahikası, s. 53.

6. A.g.e., s. 179.

7. Kastamonu Lahikası, s. 192.

8. A.g.e., s. 79.

9. Hutbe-i Şamiye, s. 43.

10. Münazarat, s. 86.

11. Emirdağ Lahikası, s. 311.

12. Hutbe-i Şamiye, s, 48.

13. Muhakemat, s. 17.

14. İşaratü’l-İ’caz, s. 258.

15. Hutbe-i Şamiye, s. 33.

16. Gençliğin Arayışları, s. 22.

17. Çağımızda Bir Asr-ı Saadet Müslümanı, s. 146.

18. Al-i İmran Suresi: 64.

19. Tarihçe-i Hayat, s. 120.

20. Hutbe-i Şamiye, s. 28.

21. A.g.e., s. 38.

22. A.g.e., s. 38

23. A.g.e., s. 42.

24. A.g.e., s. 43.

25. A.g.e.. s. 49.

Şaban DÖĞEN